

Филоненко В. В., студентка 4-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент
Чорна В. Г.

«ЕЛЕКТРОННИЙ СУД» ЯК НОВІТНЯ ПЕРСПЕКТИВНА СИСТЕМА ВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Ключовими ідеями впровадження так званого електронного судочинства є автоматизація процесів судового діловодства, забезпечення повноцінного поширення інформації щодо судового розгляду, правової інформації, доступності до необхідної інформації учасників судового процесу, а також забезпечення дотримання процесуальних строків.

Вивченням ефективності впровадження проекту «Електронний суд» з наукової точки зору займаються: А. В. Анісімов, Г. В. Атаманчук, І. Л. Бачило, В. В. Білоус, М. В. Бондаренко, І. В. Булгакова, О. В. Головченко, О. Г. Данильян, А. Ю. Каламайко, Н. І. Логінова та інші.

Так, наприклад, деякі вчені акцентують увагу на тому, що повномасштабна реалізація проекту, що отримав назву «Електронний суд», допоможе вирішити існуючі проблеми в системі судочинства, а саме: забезпечити доступність правосуддя за рахунок обміну електронними документами між усіма учасниками судового процесу, скоротити судові витрати на поштові відправлення та виготовлення паперових документів, удосконалити та прискорити передачу судових документів між судами тощо.

Реалізація проекту «Електронний суд» є одним із напрямів підвищення ефективності роботи правосуддя в Україні. Адже, як відомо, судочинство є одним із найконсервативніших напрямів людської діяльності. Вік більшості основних принципів судового процесу налічує сотні років. Більшість із таких принципів збережуть свій «конституційний» статус навіть у суді такого типу. Процес перетворення традиційних форм

судочинства на новий електронний лад фактично є процесом перекладу цих традиційних процесуальних основ на нову, «цифрову» мову.

На сьогодні, українське законодавство досить адаптоване до функціонування електронного судочинства. Усі суди, ДСА, установи та органи судової влади мають можливість використовувати власні сторінки або розміщувати інформацію на веб-порталі «Судова влада України» (<http://court.gov.ua/>), де викладено максимально повну інформацію про суд. Уже розроблено нормативно-правову базу, яка визначає порядок функціонування веб-порталу «Судова влада України». Українські судді нині мають сертифіковані електронні підписи, доступ до мережі Інтернет за технологією ADSL, у судах запроваджено спеціалізоване програмне забезпечення з автоматизації судового документообігу.

Крім загального доступу, що міститься на веб-порталі судової влади, користувач має можливість зареєструватися на сайті судової влади та отримати повний текст процесуальних документів щодо справи, у якій він є стороною процесу або адвокатом; отримувати автоматичні повідомлення про зміну стану своїх справ та прийняття нових документів у справі; подавати в суд позовну заяву та документи зі своєї справи в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису.

Так, наприклад, Положенням про Державну судову адміністрацію України визначено, що до повноважень Державної судової адміністрації України належать, серед іншого, забезпечення впровадження електронного суду та здійснення заходів щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами; забезпечення ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб; забезпечення функціонування системи відеоконференцз'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції.

11 грудня 2014 року Радою суддів України затверджено нову Стратегію розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки. Документ передбачає розвиток електронного правосуддя. У ньому визначено план заходів, спрямованих на

вирішення двох основних стратегічних питань: перше – доступ до правосуддя; друге – використання інноваційних технологій та поліпшення судового процесу.

Так, у головному законодавчому акті у сфері адміністративного судочинства – Кодексі адміністративного судочинства України, зокрема ст. 18, – визначено, що в судах функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. Дійсно, приємне враження викликає те, що процес зрушено з місця, до законодавчих актів внесено зміни, а отже, повноцінний запуск проекту «Електронний суд» не повинен змусити нас довго чекати на перші здобутки.

Показовим прикладом став пілотний проект «Електронний суд», реалізований на базі Київського районного суду м. Одеси. Так, між двома установами – Київським районним судом м. Одеси та Одеським науково-дослідним інститутом судових експертиз МЮУ було зроблено перші кроки електронної взаємодії. Спершу це було пересилання клопотань в електронному форматі із наступним донеправленням відповідної паперової копії – це дозволило економити по три-чотири дні на пересиланні документів, та заклало підґрунтя налагодження діалогу. Завдяки цьому вже на початковому етапі напрацювання взаємодії установ було досягнуто значних результатів: значно зменшився строк проведення судових експертиз, поліпшилася якість взаємодії між установами, а учасники судових проваджень відчули на собі пришвидження вирішення їх спорів.

На сьогодні система електронного адміністративного судочинства функціонує таким чином. Позовні та інші заяви, скарги й інші визначені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в день надходження.

Визначення судді або колегії суддів (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою в порядку, визначеному КАС України (автоматизований розподіл справ).

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система забезпечує обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та

учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу в судовому засіданні в режимі відеоконференції, що неабияк заощаджує час, кошти та спрощує саму процедуру.

На нашу думку, стимулом для втілення в життя такої очікуваної реформи електронного адміністративного судочинства стало прагнення держави побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, у якому кожен матиме вільний доступ для користування та обміну інформацією, реалізацію свого права на вільний доступ до інформації.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що електронне судочинство як один із секторів електронного урядування є одним з безпечних напрямів розвитку на шляху становлення нового інформаційного суспільства.

В Україні є всі передумови для реалізації проекту «Електронний суд» як форми судового процесу. Водночас запровадження таких технологій має бути підкріплене відповідними нормативно-правовими актами в правовій сфері, на що ми очікуємо ближчим часом.